

Nr 15

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande anslag till lappfogdarna m. fl. jämte i ämnet väckt motion.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 216 och 217, s. 403—406) har Kungl. Maj:t hemställt, att riksdagen måtte *dels* fastställa ändrad avlöningsstat för lappfogdarna m. fl., *dels* till Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar och Omkostnader anvisa förslagsanslag av respektive 368 600 och 145 900 kronor.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat en inom riksdagens andra kammare väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 124, av herr *Jacobson* i Vilhelmina, vari yrkats, att riksdagen måtte besluta att en befattning som lappfogdeassistent på arvodesstat inrättas å lappfogdekontoret i Västerbottens län.

Beträffande det närmare innehållet i motionen får utskottet hänvisa till denna.

Över motionen har utskottet låtit inhämta yttranden från statskontoret och länsstyrelsen i Västerbottens län.

1:o) Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar

I särskilda skrivelser den 14, den 24 och den 14 augusti 1954 har *länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län* framlagt förslag rörande medelsanvisning för budgetåret 1955/56 till avlöningar åt lappfogdar m. fl. I skrivelse den 15 september 1954 har länsstyrelsen i Västerbottens län därjämte — med överlämnande av en framställning från lappfogden i länet — hemställt, att kanslibiträdestjänsten i lönegrad Ca 11 å lappfogdekontoret i länet skall omändras till en kansliskrivartjänst i lönegrad Ca 15. Länsstyrelsernas beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår uppgår till i runt tal 371 000 kronor. I jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär detta en ökning med 28 800 kronor. Av sistnämnda belopp avses 1 800 kronor till ersättningar och gratifikationer åt ordningsmän inom lappbyarna och åt lappförmän. För vikariatsersättningar beräknas ett med 2 500 kronor höjt belopp, varav 750 kronor under ordinarieposten och 1 750 kronor under icke-ordinarieposten. Till kostnaderna för beräknade löneklassförändringar har upptagits en ökning av 9 100 kronor. Sistnämnda ökning är av automatisk karaktär. Vidare har länsstyrelsen i Jämtlands län hemställt, att en tjänst som lappfogdeassistent i lönegrad Ce 23 skall inrättas å lappfogdekontoret i länet. För avlöning åt denne har upptagits ett belopp av 14 700 kronor. Slutligen utgör

700 kronor skillnaden mellan lönen för ett kanslibitråde i lönegrad 11 och en kansliskrivare i lönegrad 15 å lappfogdekontoret i Västerbottens län.

Beträffande förslaget om inrättande av en tjänst som lappfogdeassistent i Jämtlands län må erinras om att Kungl. Maj:t med anledning av framställningar i ärendet från länsstyrelsen i länet genom beslut den 30 april, den 26 maj och den 1 oktober 1954 medgivit, att lappfogdens arbetsuppgifter finge i viss utsträckning begränsas under tiden den 1 maj—31 december 1954. Tillika har Kungl. Maj:t förordnat särskild tjänsteman att mot vikariatsersättning, beräknad som om vikariatet avsåge tjänstgöring i lönegrad 26, under nämnda tid bestrida de med lappfogdetjänsten förenade göromål, som icke förbehållits lappfogden. Länsstyrelsen hade för sin del begärt, att förordnandet skulle avse tiden till den 1 juli 1955. Enligt länsstyrelsen motiverar de lappfogden åvilande göromålen inrättandet av en assistenttjänst från och med sistnämnda dag.

Såvitt angår förslaget, att den nuvarande kanslibiträdets tjänsten å lappfogdekontoret i Västerbottens län skall utbytas mot en kansliskrivartjänst, anföres att på lappfogdekontoret behövs biträdespersonal, som självständigt kan handha vissa lappfogden åvilande göromål under de tider, då denne vistas å tjänsteresor.

Slutligen torde i detta sammanhang få anmälas en framställning den 28 december 1953 av länsstyrelsen i Norrbottens län om viss ändring i instruktionen den 31 augusti 1938 (nr 592) för lappfogdarna. Med överlämnande av skrivelser i ärendet från hovrätten för Övre Norrland och lappfogden i Norrbottens södra distrikt har länsstyrelsen hemställt, att i instruktionen måtte intagas bestämmelser av innebörd, att i lappfogdes tjänsteåligganden skall ingå skyldighet att biträda domstol i mål, där domstolen med hänsyn till behovet av sakkunskap om lapparna och renskötseln samt andra därmed sammanhängande frågor prövar sådant biträde erforderligt. Länsstyrelsens framställning har tillstyrkts av nyssnämnda hovrätt samt statskontoret.

Statens lönenämnd, som till följd av remiss yttrat sig beträffande länsstyrelsens i Västerbottens län förslag om utbyte av kanslibiträdets tjänsten mot en kansliskrivartjänst i lönegrad Ca 15, har förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen av ifrågavarande tjänst.

Departementschefen har anfört följande.

»Såsom framgår av det föregående har Kungl. Maj:t medgivit, att de lappfogden i Jämtlands län åvilande arbetsuppgifterna finge i viss utsträckning begränsas under tiden den 1 maj—31 december 1954, varjämte Kungl. Maj:t förordnat särskild tjänsteman att under nämnda tid bestrida sådana med lappfogdetjänsten förenade göromål, som icke förbehållits lappfogden. För att undvika arbetsbalans å nämnda lappfogdekontor är jag beredd förorda, att medel beräknas för anställande under nästa budgetår av en assistent med arvode motsvarande lön i löneklass 23. Kostnaderna härför uppgår till 14 800 kronor. På grund av ökat medelsbehov för vikariatsersättningar samt beräknade löneklassförändringar bör anslaget vidare höjas med 2 500 respektive 9 100 kronor. Någon uppräknig av det belopp, som avses för er-

sättningar till ordningsmän m. m., kan jag däremot icke tillstyrka. Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor kan jag icke heller tillstyrka, att en tjänst såsom kanslibitråde å lappfogdekontoret i Västerbottens län skall omändras till en kansliskrivartjänst. Anslaget bör alltså uppräknas med (14 800 + 2 500 + 9 100 =) 26 400 kronor.

Den föreslagna ändringen i lappfogdeinstruktionen med avseende på lappfogdens tjänsteåligganden har jag icke något att erinra mot. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid bifall till detta förslag vidtaga erforderlig författningsändring.»

Statskontoret har i sitt den 7 mars 1955 dagtecknade yttrande framhållit, att då den i motionen berörda frågan om personalbehovet på ifrågavarande lappfogdekontor nyligen prövats av Kungl. Maj:t, varvid i motionen anförda skäl och synpunkter måste antagas ha varit föremål för övervägande, avstyrker statskontoret bifall till motionen. Därest ändrade förhållanden skulle inträda med avseende på lappfogdekontorets arbetsuppgifter, torde närmare utredning härom böra förebringas och härav påkallade förslag till ändrad personalorganisation i sedvanlig ordning prövas av Kungl. Maj:t och eventuellt framläggas för riksdagen i samband med äskande av anslag till lappfogdarnas m. fl. avlöningar.

Enligt ett vid statskontorets yttrande fogat protokollsutdrag har *föredraganden* anmält avvikande mening och anfört sålunda.

Av vad som blivit upplyst angående arbetsuppgifterna på lappfogdekontoret i Västerbottens län framgår, att lappfogden är i alltför hög grad bunden av kontorsarbete för att i erforderlig omfattning kunna ägna sig åt mera betydelsefulla uppgifter i fråga om bistånd åt lappbefolkningen och dess renskötsel. För avhjälpande av dessa olägenheter hemställde länsstyrelsen i sina anslagspetita för budgetåret 1955/56, att kanslibiträdesbefattningen på lappfogdekontoret skulle utbytas mot en kansliskrivartjänst. Innehavaren av sistnämnda tjänst skulle självständigt handha vissa lappfogden åvilande kontorsgöromål. Denna framställning fann sig emellertid föredragande departementschefen icke kunna tillstyrka.

På grund av sålunda föreliggande behov för lappfogden att kunna överflytta en del av sina arbetsuppgifter på kontoret till ett kvalificerat biträde, som självständigt kan handlägga dessa göromål, anser föredraganden, att föreliggande motion borde föranleda jordbruksutskottet att i enlighet med den av länsstyrelsen gjorda hemställan föreslå ett utbyte av kanslibiträdesbefattningen mot en kansliskrivartjänst.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har i yttrande, dagtecknat den 3 mars 1955, anfört följande.

Inom Västerbottens läns lappmark pågår sedan några år en omfattande reglering av vattenavrinningen i Ängermanälvens och Umeälvens källsjöar. Regleringsdammar är nu utförda i Borgasjön, Ormsjön och Vojmsjön. I år kommer en regleringsdamm att kunna tagas i anspråk i Ransaren. Hos vattendomstolarna har begärts tillstånd att reglera Kultsjön, Malgomaj och Storuman. Vattenfallsstyrelsen har till länsstyrelsen anmält, att framställning om tillstånd att reglera vattenavrinningen i Gardsjön och Storjuktan med Fjosokken kommer att ingivas till Norrbygdens vattendomstol.

I Ångermanälven planeras att uppföra ett kraftverk vid Stalon, och i Umeälven har kraftverksbyggen påbörjats vid Storumans utlopp, vid Grundfors och vid Bålfors. Planer föreligger på att uppföra kraftverk dels i sistnämnda älv vid Ajaur, Forsmark, Stensele, Rusele och Tuggensele och dels i Gejman.

Enligt vad länsstyrelsen kunnat inhämta föreligger dessutom planer på att reglera vattenavrinningen i sjöarna Fättjaure och Överuman. Sedan dessa arbeten utförts kommer sannolikt sjöarna Ropen, Abelvattnet med Arevattnet, Tängvattnet, Tärnasjön, Boksjön och Kirjesjaure att bli föremål för reglering. Huruvida vattenavrinningen i Vindelälven skall regleras är ännu ej avgjort.

Alla dessa regleringsarbeten och kraftverksbyggen, som torde sträcka sig över en tidrymd av tio till femton år, kommer att innebära högst betydande ingrepp i bygderna och landskapet. Eftersom samtliga anläggningar skall utföras i trakter som utnyttjas för renbete, kan förväntas, att ingreppen kommer att vålla skador för bl. a. renskötseln. Enligt länsstyrelsens åsikt kan skadorna inverka på renskötselförhållandena på sådant sätt, att en mera omfattande utredning för hela fjällområdet med det snaraste måste verkställas. Genom regleringarna förloras avsevärda arealer betesmark. Vidare kan en hel del av de nuvarande flyttningslederna ej längre användas efter regleringarna. Det blir därför oundvikligt att upptaga till prövning frågan om den nu gällande indelningen i lappbyar måste ändras och om ej nya flyttningsleder och andra tekniska anordningar för renskötselns underlättande måste komma till utförande. Inom vissa renbetesdistrikt torde det även kunna bli fråga om att minska på det antal renar, som där må föras på bete.

För att länsstyrelsen skall kunna fatta beslut i dessa avseenden är det nödvändigt, att styrelsen har tillgång till en sakkunnig utredning i dessa frågor. Särskilt viktigt är att styrelsen har säkra uppgifter tillgängliga om det renantal, som kan föras på bete å olika trakter.

När länsstyrelsen i september 1954 till Kungl. Maj:t ingav framställning om sådan ändring av lappfogdens kontorsorganisation att en kansliskrivare skulle anställas å hans expedition, ansåg styrelsen, att lappfogden var i behov av ett mera kvalificerat biträde. Vid denna tidpunkt saknade länsstyrelsen kännedom om att sjöregleringar och kraftverksbyggen planerades inom länet i den mycket stora omfattning som förut berörts. På grund av de sålunda ändrade förhållandena är den av länsstyrelsen föreslagna förbättringen av lappfogdens kontorsorganisation ej längre tillräcklig. Lappfogden kan nämligen på grund av den nuvarande arbetsbördan icke hinna med att verkställa de utredningar om renskötselförhållanden m. m. som länsstyrelsen anser vara behövliga för att lapparnas intressen skall kunna tillvaratagas. Länsstyrelsen anser det därför vara nödvändigt, att lappfogden erhåller den lindring i arbetsbördan, som anställandet av en assistent åt honom kan medföra.

För genomförandet av nyss berörda undersökningar torde det dessutom bli nödvändigt att för fältundersökningar anlita i renskötsel kunnig lapp och eventuellt någon växtbiolog. Sedan frågan om anställande av lappfogdeassistent i länet avgjorts, är länsstyrelsen beredd att hos Kungl. Maj:t göra framställning om särskilt anslag för bestridande av med utredningen föranledda kostnader. I den mån mål om byggnader i vattendragen anhängiggöres vid vattendomstol, kommer länsstyrelsen att yrka ersättning för uppkomna kostnader.

Utskottet. I motionen II: 124 har yrkats, att en assistent med arvode motsvarande lön i löneklass 23 skall anställas å lappfogdekontoret i Västerbottens län. Såsom motivering härför har anförts, att lappfogden på grund

av nuvarande arbetsbördan icke hinner med att verkställa de utredningar om renskötsel förhållandena, som anses behövliga för att lapparnas intressen skall kunna tillvaratas i samband med de planerade sjöregleringarna och kraftverksbyggena inom länets renbetesområden.

Även om vägande skäl åberopats i motionen finner sig utskottet med beaktande av att personalbehovet på ifrågakvarande lappfogdekontor nyligen prövats av Kungl. Maj:t icke nu böra förorda bifall till motionen. Därvid förutsätter utskottet emellertid att — därest ändrade förhållanden beträffande lappfogdekontorets arbetsuppgifter föranleder därtill — en närmare utredning härom kommer att förebringas i samband med länsstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår. Det torde sedan få ankomma på Kungl. Maj:t att efter överväganden framlägga härav påkallade förslag om ändrad personalorganisation för 1956 års riksdag.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot anslagsberäkningen eller Kungl. Maj:ts framställning i övrigt, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionen II: 124,

a) fastställa följande avlöningsstat för lappfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	118 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	175 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	34 300

Summa kronor 368 600

b) till *Lappfogdarna m. fl.*: *Avlöningar* å riksstaten för budgetåret 1955/56 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 368 600 kronor.

2:o) Lappfogdarna m. fl.: Omkostnader

Omkostnadsanslaget för lappfogdarna m. fl. upptager tre poster, nämligen en för sjukvård m. m. å 500 kronor, en för reseersättningar å 110 000 kronor samt en för expenser å 12 900 kronor.

I särskilda skrivelser den 14, den 24 och den 14 augusti 1954 har *länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län* beräknat medelsbehovet för ifrågakvarande ändamål under nästa budgetår till sammanlagt 154 100 kronor. Av detta belopp avses 800 kronor för sjukvård, 131 000 kronor för reseersättningar och 22 300 kronor för expenser. Av den för sistnämnda ändamål upptagna ökningen å 9 400 kronor avses 1 700 kronor för

inköp av viss utrustning till lappfogdekontoren i Jämtlands och Västerbottens län.

Departementschefen har anfört följande.

»Under de senaste åren har posten till reseersättningar vid upprepade tillfällen måst överskridas. Med hänsyn härtill finner jag det motiverat, att denna post uppräknas till ett belopp, som kan anses motsvara det verkliga medelsbehovet för nästa budgetår. Vid beräkningen härav har jag funnit mig böra föreslå en höjning med 20 000 kronor. Jag förutsätter emellertid därvid, att resorna planlägges på sådant sätt att fråga om överskridande av posten icke skall uppkomma. På grund av medelsförbrukningen under posten till expenser är jag beredd tillstyrka någon uppräknings även av denna post. Det synes emellertid tillräckligt, att posten höjes med 2 500 kronor. Däremot torde någon ändring icke böra ske i fråga om medelsanvisningen under posten till sjukvård.

Vid bifall till vad jag förordat skulle således omkostnadsanslaget behöva uppföras med (123 400 + 20 000 + 2 500 =) 145 900 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa ny omkostnadsstat för lappfogdarna m. fl.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning biträdes av utskottet. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Lappfogdarna m. fl.*: Omkostnader å riksstaten för budgetåret 1955/56 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 145 900 kronor.

Stockholm den 29 mars 1955

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Sundberg, Hansson, Bror Nilsson, Hjalmar Nilsson*, Franzén och Uno Olofsson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Johnsson i Kastanjegården, Jacobson i Vilhelmina, Andersson i Hyssna, Pettersson i Dahl, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Ahlsten*, Lindström, Rimås och Eliasson*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

vid punkten 1:o (Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar) av herrar *Uno Olofsson* och *Jacobson* i Vilhelmina.